

ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๗

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนลำลูกกา ปท ๑๒๑๕๐

๗ มีนาคม ๒๕๕๐

เรื่อง เจ้าบ้านและการแจ้งการย้ายที่อยู่
เรียน นายทะเบียนจังหวัด ทุกจังหวัด และนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร
อ้างถึง พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕

ด้วยในรอบปีที่ผ่านมาสำนักทะเบียนกลางได้รับเรื่องร้องเรียนจากประชาชนและการขอหารือแนวทางปฏิบัติจากสำนักทะเบียนจำนวนมากเกี่ยวกับประเด็นเรื่องเจ้าบ้านและการแจ้งการย้ายที่อยู่ โดยผู้ร้องบางรายได้ร้องเรียนไปยังผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา และบางรายร้องเรียนคณะกรรมการการปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งชาติ ซึ่งบางกรณีพบว่าปัญหาการร้องเรียนเกิดจากความไม่เข้าใจในระเบียบกฎหมายของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานและประชาชนผู้ใช้บริการ ดังนั้นเพื่อให้การปฏิบัติงานทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่น ทุกแห่งเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ถูกต้องตามกฎหมายและปฏิบัติไปในแนวทางเดียวกันทั่วประเทศ จึงขอชักชวนการปฏิบัติ ดังนี้

ก. ประเด็น “เจ้าบ้าน”

(๑) การลงรายการสถานะ “เจ้าบ้าน” ในทะเบียนบ้าน กรณีบ้านปลูกสร้างใหม่หรือบ้านที่ยังไม่มีผู้อาศัยตามหลักฐานทะเบียนบ้าน นายทะเบียนจะต้องเรียกหลักฐานเพื่อตรวจสอบว่าผู้ลงรายการสถานะ “เจ้าบ้าน” มีสิทธิครอบครองบ้านหลังนั้นหรือไม่ ในฐานะใด เช่น เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ หรือเป็นผู้ได้รับมอบสิทธิครอบครองบ้านจากเจ้าของบ้านในฐานะเป็นผู้เช่าบ้าน เป็นต้น

(๒) การทำหน้าที่เจ้าบ้านในการแจ้งการต่าง ๆ ตามที่กฎหมายกำหนด เช่น การแจ้งการเกิดของเด็กที่เกิดในบ้าน การแจ้งการย้ายของคนที่ย้ายออกจากบ้าน เป็นต้น นายทะเบียนจะต้องปฏิบัติตามระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๕ ถึงข้อ ๗ แล้วแต่กรณี

(๓) การขอเปลี่ยนแปลงเจ้าบ้าน กรณีบ้านที่มีผู้อาศัยแต่ไม่มีผู้ใดมีสถานะ “เจ้าบ้าน” ตามหลักฐานทะเบียนบ้าน หรือกรณีขอเปลี่ยนแปลงผู้เป็น “เจ้าบ้าน” ในทะเบียนบ้าน ซึ่งเป็นเรื่องของการแก้ไขรายการทะเบียนราษฎร นายทะเบียนจะต้องเรียกตรวจหลักฐานที่แสดงถึงการมีสิทธิครอบครองบ้านหรือความยินยอมของผู้ที่มีชื่อในทะเบียนบ้านหลังดังกล่าวซึ่งยินยอมให้ผู้นั้นเป็น “เจ้าบ้าน” โดยต้องบันทึกไว้เป็นหลักฐานและปฏิบัติตามระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๑๑๕

ข. ประเด็นการแจ้งการย้ายที่อยู่

(๑) การย้ายที่อยู่ตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ หมายถึง การย้ายทางกายภาพซึ่งต้องเกิดขึ้นก่อนการย้ายทางทะเบียน กล่าวคือเมื่อมีคนออกไปจากบ้านโดยเจตนาต้องการย้ายที่อยู่หรือไปมีภูมิลำเนาเป็นหลักแหล่งอยู่ที่อื่น เช่น ไปประกอบอาชีพ ไปศึกษาเล่าเรียน เป็นต้น “เจ้าบ้าน” มีหน้าที่ต้องแจ้งการย้ายออกต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งซึ่งเมื่อนายทะเบียนได้รับแจ้งแล้วถึงจะดำเนินการย้ายทางทะเบียนให้โดยออกใบแจ้งการย้ายที่อยู่และจำหน่ายรายการบุคคลในทะเบียนบ้านให้ตรงตามความเป็นจริง ดังนั้น ในการปฏิบัติหน้าที่ของนายทะเบียนจะต้องตรวจสอบข้อเท็จจริงให้ปรากฏว่าบุคคลที่แจ้งย้ายออกได้ออกไปจากบ้านจริงหรือไม่ หรือบุคคลที่แจ้งย้ายเข้าได้เข้าไปอาศัยอยู่ในบ้านหลังที่ขอย้ายเข้าจริงหรือไม่ หากมิได้มีการย้ายที่อยู่จริงแต่แสดงความประสงค์จะย้ายรายการบุคคลออกจากทะเบียนบ้าน ห้ามมิให้นายทะเบียนอนุมัติการย้ายที่อยู่ดังกล่าวให้

(๒) กรณีบุคคลที่มีชื่อในทะเบียนบ้านระบุดฐานะเป็นเจ้าบ้านได้แจ้งย้ายออกจากบ้านไปแล้ว สถานะการเป็นเจ้าบ้านของบุคคลดังกล่าวย่อมสิ้นสุดลงตั้งแต่วันที่ย้ายออกไปจากบ้าน ต่อมาหากบุคคลดังกล่าวได้ขอแจ้งการย้ายที่อยู่กลับมายังบ้านหลังเดิมโดยจะขอเป็นเจ้าบ้าน บุคคลที่มีหน้าที่ต้องแจ้งการย้ายเข้าต่อนายทะเบียนและลงชื่อยินยอมให้ย้ายเข้าในใบรับแจ้งการย้ายที่อยู่ให้แก่เจ้าบ้านหรือผู้ที่ทำหน้าที่เจ้าบ้านของบ้านที่จะย้ายเข้า โดยถ้าบ้านหลังดังกล่าวไม่มีผู้ใดมีสถานะเป็นเจ้าบ้าน นายทะเบียนจะต้องเรียกผู้อาศัยอยู่ในบ้านตามหลักฐานทะเบียนบ้านมาบันทึกว่ายินยอมให้บุคคลใดทำหน้าที่เจ้าบ้านเพื่อให้บุคคลนั้นแจ้งการย้ายเข้าต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้ง หรือถ้าเป็นกรณีบ้านว่าง นายทะเบียนจะต้องตรวจสอบข้อเท็จจริงว่าผู้ใดเป็นผู้ดูแลบ้านหลังดังกล่าว เพื่อให้บุคคลนั้นทำหน้าที่แจ้งการย้ายเข้า หรือนายทะเบียนอาจจะเรียกตรวจหลักฐานที่แสดงถึงการมีสิทธิครอบครองบ้านของผู้ที่จะย้ายที่อยู่เข้าบ้านหลังนั้น ซึ่งหากบุคคลดังกล่าวเป็นผู้มีสิทธิครอบครองบ้านจริง ก็ให้บุคคลนั้นทำหน้าที่แจ้งการย้ายเข้าอยู่ในบ้านได้ และเมื่อนายทะเบียนรับแจ้งการย้ายที่อยู่เข้าอยู่ในบ้านแล้ว จึงให้ดำเนินการในเรื่องการลงสถานะเจ้าบ้านหรือการขอเปลี่ยนแปลงเจ้าบ้านในทะเบียนบ้านต่อไป

(๓) กรณีบุคคลที่อาศัยอยู่ในบ้านต้องการแจ้งย้ายชื่อและรายการบุคคลเข้าในทะเบียนบ้าน หลังที่ตนอาศัยอยู่แต่เจ้าบ้านไม่ยอมดำเนินการให้ โดยเฉพาะกรณีบ้านเช่า หากนายทะเบียนได้รับแจ้งหรือตรวจพบเหตุดังกล่าว ให้สอบข้อเท็จจริงไว้เป็นหลักฐานแล้วทำหนังสือเรียกเจ้าบ้านมาพบเพื่อดำเนินการให้ถูกต้องตามกฎหมาย หากเจ้าบ้านไม่มาตามที่นายทะเบียนแจ้งโดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้พิจารณาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๔๗ (๑) และ (๒)

(๔) ให้สำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นทุกแห่งพิจารณากำหนดมาตรการให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับงานทะเบียนราษฎรและรณรงค์ให้เกิดผลในการปฏิบัติอย่างจริงจัง โดยประเด็นเรื่องการย้ายที่อยู่ซึ่งกฎหมายกำหนดให้เจ้าบ้านมีหน้าที่แจ้งการย้ายออกของบุคคลที่อยู่ในบ้านและการย้ายเข้าเมื่อมีบุคคลเข้าอยู่ในบ้าน หากละเว้นการปฏิบัติจะเป็นความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร มีโทษปรับไม่เกิน ๑,๐๐๐ บาท แต่ถ้การแจ้งการย้ายที่อยู่เป็นการแจ้งย้ายทางทะเบียนโดยที่บุคคลมิได้ย้ายที่อยู่จริงถือเป็นการแจ้งการย้ายที่อยู่โดยมิชอบ เมื่อตรวจพบหรือได้รับแจ้งเหตุดังกล่าวจึงเป็นหน้าที่ของนายทะเบียนที่จะต้องดำเนินการยกเลิกการแจ้งย้าย และจำหน่ายรายการทางทะเบียนให้ถูกต้องโดยปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร

พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๑๐ วรรคท้าย และพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง ซึ่งหากสำนักทะเบียนดำเนินการอย่างจริงจังและต่อเนื่องจะเป็นการแก้ไขปัญหาเรื่องประชากรแฝง และเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ ด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดแจ้งสำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นทุกแห่งในเขตพื้นที่รับผิดชอบให้ถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายชาญชัย สุนทรมั่งรุ้)

ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนราษฎร

โทร. ๐-๒๗๙๑-๗๓๑๔-๖

โทรสาร ๐-๒๗๙๑-๗๓๓๘